

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 22749/2024
09.05.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из села ..., општина Блаце, чији је пуномоћник Љубиша Марковић, адвокат из ..., против тужене Општине Блаце, коју заступа Општински правобранилац Општине Блаце, ради утврђења права својине на непокретности, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2584/24 од 16.07.2024. године, у седници одржаној 09.05.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2584/24 од 16.07.2024. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Куршумлији П 740/2021 од 28.03.2022. године, у ставу првом изреке, утврђено је да је тужилца на основу Уговора о доживотном издржавању, овереног пред Основним судом у Прокупљу - Судска јединица у Блацу 1-8 РЗ бр. 47/10 од 24.03.2010. године, власник дела кат. парцеле бр. .. у КО Блаце, у обиму реалног удела од 86/424, који је уписан као власништво тужене, која је дужна да ово призна и трпи правне последице уписа права својине тужиле код надлежне РГЗ Службе за катастар непокретности у Блацу, а у супротном ова пресуда тужилци има послужити као правни основ уписа права својине на наведеном делу кат. парцеле .. у КО Блаце, без сагласности тужене. Ставом другим изреке, наложено је туженој да тужилци накнади трошкове парничног поступка од 76.216,00 динара. Ставом трећим изреке, наложено је да се пресуда по правноснажности достави надлежној РГЗ - СКН у Блацу.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2584/24 од 16.07.2024. године, у ставу првом изреке, укинута је пресуда Основног суда у Куршумлији П 740/21 од 28.03.2022. године и одлучено тако што је одбијен тужбени захтев тужиле, којим је према туженој тражила да суд утврди да је, на основу Уговора о доживотном издржавању, овереног пред Основним судом у Прокупљу - Судска јединица у Блацу 1-8 РЗ бр. 47/10 од 24.03.2010. године, власник дела кат. парц. бр. .. у КО Блаце, у обиму реалног удела од 86/424, који је уписан као власништво тужене, која би била дужна да ово призна и трпи правне последице уписа права својине тужиле код надлежне РГЗ- Службе за катастар непокретности у Блацу, а у супротном би ова пресуда тужилци послужила као правни

основ уписа права својине на наведеном делу кат. парцеле .. у КО Блаце, без сагласности тужене, као и у делу којим је одређено да се након правноснажности пресуда достави надлежној РГЗ у Блацу, као неоснован. У ставу другом изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле, којим је тражила да се туженој наложи да јој на име правичне накнаде за изузети део кп. бр. .. у КО Блаце, у аликвотном уделу од 86/424 исплати 113.520,00 динара са законском затезном каматом од 16.03.2022. године до исплате, као неоснован. У ставу трећем изреке, обавезана је тужилца да туженој накнади трошкове парничног поступка од 81.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију из свих законом прописаних разлога, са позивом на одредбу члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, 72/11... 10/23 – др. закон).

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, 72/11... 10/23 – др. закон), па је нашао да ревизија тужиле није основана.

У поступку није учињена битна повреда из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а ни у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, при чему другостепена пресуда садржи оцену свих битних жалбених навода.

Имајући у виду да је првостепена пресуда већ једном била укинута, другостепени суд је одржао главну расправу, ради отклањања битне повреде парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач. 12. ЗПП, као и ради потпуног утврђења чињеничног стања. Другостепени суд је, ради доношења правилне одлуке о тужбеном захтеву, на основу одредбе чл. 383. ст. 4. ЗПП заказао и одржао расправу на којој су поново изведени докази који су изведени пред првостепеним судом. Након оцене изведених доказа, другостепени суд је утврдио чињенично стање како следи:

Сада пок. ББ, бивши из .. је на основу уговора о купопродаји и допуне тог уговора, закључених 1974. године, купио кат. парцелу бр. ../4 Блаце, коју чини кућа површине 65 м², плац у површини од 0,0385 ха и улазни пут од болнице до дворишта, ширине 3,5 м и 42,40 м дужине, а коју непокретност је затим стекла, сада такође пок. ВВ, бив. из ..., правни претходник тужиле. ВВ је преминула ...2012. године, а пре смрти, као прималац издржавања је закључила Уговор о доживотном издржавању, оверен пред Основним судом у Прокупљу - Судска јединица у Блацу 1-8 РЗ бр. 47/10 од 24.03.2010. године са тужилом, као даваоцем издржавања, при чему је предмет тог уговора била напред описана кп. бр. ../4 КО Блаце. Тужилца је одмах након смрти ВВ 2012. године ушла у посед наведене непокретности, али је упис њеног права својине на непокретности извршен тек 2017. године, по решењу Основног суда у Прокупљу - Судска јединица Блаце од 12.12.2017. године и то на уделу од 314/424 делова на парцели нове ознаке кп. бр. .. КО Блаце.

Према уверењу РГЗ о кретању парцеле бр. .. КО Блаце, парцела је прво била уписана у површини од 0.0424 ха до 2017. године, као право својине правног претходника тужиле, пок. ВВ, у обиму удела од 1/1, да би на основу решења РГЗ СКН Блаце од 30.08.2017. године, била уписана као власништво пок. ВВ у обиму удела од

314/424, на ГГ у обиму од 24/424 и на тужену Општину Блаце у обиму удела од 86/424, све на основу решења РГЗ СКН Блаце од 28.08.2017. године, којим је извршена исправка уписа. Претходно је за наведену катастарску општину стављен у употребу катастар непокретности решењем од 31.08.2009. године, а решењем РГЗ СКН Блаце од 28.08.2017. године, поступајући по захтеву више заинтересованих лица и Општинског правобраниоца Општине Блаце је дозвољен упис промене права својине на кат. парцели бр. .. КО Блаце, од до тада власника (и у том тренутку већ пок.) ВВ, са обимом удела од 1/1, тако да нови упис гласи: Општина Блаце са реалним уделом од 86/424, ВВ са реалним уделом од 314/424 и ГГ са реалним уделом од 24/424. Према образложењу наведеног решења, исто је донето у поступку одлучивања по захтеву ГГ из ... за исправку грешке уписа међне линије између кат. парцела .. и .. обе у КО Блаце, јер је очигледно начињен пропуст у упису имаоца права на делу новоформиране кат. парцеле .. КО Блаце на основу последњег катастарског премера, тако што је изостављен упис имаоца права са старе катастарске парцеле ../1, Општина Блаце, за део површине од 86 м² и за део површине старе кат. парцеле бр. ../3 од 24 м², који су обухваћени новом кат. парцелом .., што се овим решењем исправља. Наиме, кат. парцела бр. ../1 КО Блаце, површине 0.05,41 ха, из старе евиденције катастра земљишта, деловима своје површине ушла је у састав кат. парцеле бр. .. и то у површини од 0.01,69 ха и кат. парцеле .. и то у површини од 86м², а кат. парцела старог стања ../3 је делом своје површине од 0.0024 ха ушла у састав парцеле бр. .. што је утврђено преклопом аналогног плана КО Блаце за кп.бр. ../1 и ../3 и дигиталног плана за парцеле .., .. и .. новог стања. Катастарска парцела ../1 површине 0.05,41 ха је настала од парцеле .. старог стања, а парцела .. старог стања у површини од 0.05,54 ха је снимљена првим премером 1939. године и уписана у азбучни регистар бр. 426 на име јавно добро - путеви, због чега је упис државине Општине Блаце у поступку оснивања катастра непокретности на новоформираним кат. парцелама насталим на деловима површине старе парцеле ../1 погрешан, што се овим решењем такође исправља и уписује јавна својина Општине Блаце, уместо државине.

Када се ради о стицању и упису права својине тужиље на спорној парцели, решењем Основног суда у Прокупљу Судска јединица Блаце од 14.02.2013. године је обустављен поступак расправљања заоставштине иза смрти пок. ВВ, бивше из Блага, јер је целокупном својом имовином располагала уговором о доживотном издржавању, док је ставом другим изреке констатовано да се имовина, која је предмет овог уговора, налази у КО Блаце, али није изричито наведено шта исту чини. Због тога је на предлог тужиље, решењем од 12.12.2017. године допуњено раније оставинско решење, тако што је додато да имовину чини кп. бр. ..., земљиште под зградом бр. 1, пов. 0.0076 ха, земљиште уз зграду пов. 0.03,48 ха, при чему је укупна површина парцеле 0.04,24 ха, али са обимом удела 314/424. Након тога, 2017. године је уместо пок. ВВ уписана тужиља на објекту и уделу од 313/424, док је 2018. године, на основу Уговора о купопродаји ОПУ 90/2018, којим је тужиља, као продавац, продала ДД из ... свој удео од 314/424 и сам објекат, уписан ДД - треће лице, које стање је актуелно.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, другостепени суд налази да је кп. бр. .. КО Блаце настала у поступку израде катастра непокретности током 2009. године од више парцела, и то: дела старе ../3 у својини трећег лица, ../4 у својини правног претходника тужиље и дела старе ../1, јавног добра у својини тужене. Осим тога, тужиља је по основу правног посла - уговора о доживотном издржавању стекла објекат и удео на парцели новог премера кп. бр. .. КО Блаце у величини од 314/424, а не на кп. бр. ../4 КО Блаце старог премера, који је за наведену катастарску општину

престао да важи 2009. године, дакле пре овере уговора о доживотном издржавању из 2010. године.

Изведеним доказима тужила током првостепеног поступка није доказала да је формирањем парцеле .. новог премера и уписом удела од 86/424 на тужену, тужила без правног основа или услед тзв. фактичке експропријације остала без дела своје парцеле, а терет доказивања ових чињеница је, према становишту другостепеног суда, био на тужили у смислу чл. 231. ст. 2 ЗПП. Ово код чињенице да је тужена имала уписано право на делу парцеле бр. ../1 који је ушао у састав нове кп. бр. .. КО Блаце, на којој старој парцели тужила и њени правни претходници нису доказали да су имали било какво право, па тужила у смислу чл. 20. Закона о основама својинскоправних односа, у вези са чл. 194. ст. 2. Породичног закона, на основу предметног правног посла није могла да стекне право својине на кп. бр. .. у обиму већем од оног који јој припада. Супротно становиште, према закључку другостепеног суда, водило би губитку права својине тужене на сопственом уделу, такође без правног основа. Стога је другостепени суд одбио примарни тужбени захтев за утврђење права својине. Другостепени суд је указао на то да није било места разматрању постојања основа за стицање права својине тужиле по основу одржаја у смислу чл. 28. Закона о основама својинскоправних односа, будући да тужбени захтев за утврђење у погледу површине од 86 м² није постављен у мерама и границама, нити су обухваћена остала лица која су сувласници на спорној парцели.

Другостепени суд налази да тужила није доказала ни околност да је тужена евентуално извршила заузеће дела њене непокретности у реалном уделу од 86/424 и исто привела каквој намени у јавном интересу. Стога, према становишту другостепеног суда, не произлази да је тужила изгубила својину и државину на делу парцеле због фактичких радњи извршених од стране тужене у јавном интересу, што би могло да представља основ за остваривање права на накнаду у смислу чл. 58. ст.1. Устава РС и чл.1. Закона о експропријацији, па је одбијен и евентуални тужбени тужиле.

Тужила је у ревизији указала на то да је у складу са чланом 137. став 4. Закона о државном премеру и катастру изостала њена сагласност за исправку грешке – уписа међне линије и имаоца права са старе кат. парцеле у евиденцији непокретности код РГЗ. Такође је навела да тужена нема никакав правни основ за упис идеалног дела на кп. број .. КО Блаце.

Врховни суд налази да су неосновани разлози ревизије тужиле којима се правноснажна другостепена пресуда побија због погрешне примене материјалног права.

Одредбом члана 194. став 1. и 2. Закона о наслеђивању прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани, као и да прималац издржавања уговором може обухватити само ствари или права постојећа у тренутку закључења уговора.

Одредбом члана 21. Закона о основама својинскоправних односа (ЗОСПО) прописано је да се по самом закону право својине стиче, између осталог, спајањем, док

је одредбом члана 23. став 1. истог закона прописано да кад су ствари које припадају разним власницима тако спојене да се више не могу раздвојити без знатне штете или без несразмерних трошкова, на новој ствари настаје право сусвојине у корист дотадашњих власника и то сразмерно вредности коју су поједине ствари имале у тренутку спајања.

Имајући у виду цитиране законске одредбе, а насупрот наводима ревидента, правилан је закључак другостепеног суда да се у конкретном случају не ради о стицању права својине на основу одлуке државног органа у смислу чл. 20. ст. 2. Закона о основама својинскоправних односа, већ о стицању својине по самом закону, у смислу чл. 20. ст. 1. истог закона и то спајањем. Ради се о тзв. оригинарном стицању права својине (насупротив деривативном стицању права својине), према којем се право не изводи из нечијег туђег права. Стога, сагласно напред наведеној одредби чл. 23. став 1. ЗОСПО, будући је кп. бр. .. КО Блаце настала у поступку израде катастра непокретности током 2009. године од више парцела, и то: дела старе ../3 у својини трећег лица, ../4 у својини правног претходника тужиле и дела старе ../1, јавног добра у својини тужене, то на новој ствари (непокретности) - парцели настаје право сусвојине у корист дотадашњих власника и то сразмерно вредности коју су поједине ствари имале у тренутку спајања. Тужилца је удео од 314/424 на предметној парцели продала ДД из ..., као и сам објекат, те сада нема право да захтева да се утврди да је власник и дела кат. парцеле бр. .. у КО Блаце, у обиму реалног удела од 86/424, који је уписан као власништво тужене Општине Блаце. Наведено из разлога што је током поступка утврђено да је разлог промене у катастру управо чињеница што је кат. парцела ../1 површине 0.05,41 ха настала од парцеле .. старог стања, а парцела .. старог стања је у површини од 0.05,54 ха снимљена првим премером 1939. године и уписана у азбучни регистар бр. 426 на име јавно добро – путеви. Ова парцела је делом своје површине од 86 м2 сада ушла у састав новоформиране кп. бр. .. КО Блаце, која је у сусвојини више лица, како је напред утврђено. Дакле, основ стицања није решење државног органа, на који указује тужилца, већ управо закон, који прописује спајање као начин оригинарног стицања својине у чл. 20. став 1. и 23. став 1. ЗОСПО. Са тим у вези, будући да је током поступка утврђено да тужена на основу наведених законских одредби јесте сувласник предметне кат. парцеле бр. .. у КО Блаце, у обиму реалног удела од 86/424, то је правилан закључак другостепеног суда да захтев тужиле, којим је тражила да се према туженој утврди да је, на основу Уговора о доживотном издржавању, овереним пред Основним судом у Прокупљу - Судска јединица у Блацу бр. 1-8 РЗ бр. 47/10 од 24.03.2010. године, власник дела кат. парц. бр. .. у КО Блаце, у обиму реалног удела од 86/424, који је уписан као власништво тужене, неоснован. Правилно другостепени суд указује и на то да се грешке у катастру непокретности отклањају у поступку пред тим органом и да је тужилца имала право на подношење жалбе против првостепеног решења РГЗ, што би јој касније омогућило вођење и управног спора, као редовног правног пута у наведеној управној ствари.

Што се тиче евентуалног захтева тужиле, којим је тражила да се туженој наложи да тужилци на име правичне накнаде за изузети јој део кп. бр. .. у КО Блаце, у аликвотном уделу од 86/424 исплати 113.520,00 динара са законском затезном каматом од 16.03.2022. године до исплате, Врховни суд је становишта да је другостепени суд, такође, правилном применом материјалног права правноснажно одбио тужбени захтев, као неоснован.

Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини, прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пруги или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и друго), а ставом 10. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају парцела ../1, која је настала од парцеле .. старог стања и која је уписана у регистар на име „јавно добро – путеви“, делом своје површине од 86 м² улази у састав новоформиране кп. бр. .. КО Блаце. Међутим, на парцели (старог стања) уписана је тужена као власник, а не тужиља. Сходно томе, јединица локалне самоуправе није изузела земљиште - средство јавне својине из поседа тужиље, те није у обавези да тужиљи за то исплати одговарајућу накнаду. Имајући у виду чињеницу да тужиљи није повређено право на имовину, то иста нема право на тражену накнаду. Тужиљи фактички није одузета имовина, како би имала право да потражује накнаду у смислу чл. 58. Устава Републике Србије. Стога је правилно другостепени суд применио материјално право када је одбио евентуални тужбени захтев, којим је тражено да се обавезе тужена да тужиљи исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта, сходно члану 42. Закона о експропријацији.

Следом изложеног, на основу члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Татјана Матковић Стефановићс.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић